

В. А. Смирнов
С. А. Смирнов

Касбим

Республиканский детский-коллажный журнал

Поэзия

Серік
АҚСҰҢҚАРУҰЛЫ

Сайтанның
айран
алуы

(Сатиралық поэма)

АВТОР өткен ғасырдың 70-інші жылдары жазып еді бұл жырды. Көптен ойда жүрген дүниесі болған бұл. Туғаннан десе де болады... Бір түнде төге сапты... Бірақ, жарыққа шығара алмай, көп жүрді. Қылышынан қан тамған атейист кезі ғой, Адам Ата, Хауа Ананың жұмақтан қуылуын арқауға алып, сатиралық поэма жазғысы келген-ді... Олар жұмақтан Жерге түскенде ең әуелі Қазақ еліне – Алатаудың үстінен түседі. Алматының алмасының тұқымын да Жұмақтан ала келген дейтін де жері бар... Сүйген қызын ешкімнен сұрамай, тарпа бас сап ала қашуды қазақ Адам Атадан үйренген екен!.. - деп те есіп жіберген көрінеді...

Автор ата-бабасынан коммунист болған немесе өзі жан-жүрегімен, туа сондай кісі! Қып-қызыл коммунист (Сәкен Сейфуллин секілді азған ұлттық уклоны бар, бірақ). Жырдан мұның бәрі тайға таңба басқандай-ақ көрініп тұр: «Сонда Алла ала көзін ашып... кекті...» - дейді?! «Аллада көз бар?!» - деп, оған кім айтқан?! Брежнев пе? Әлде, Сулов айтқан ба?! Масқарасы сонда, автордың маркстік-лениндік-материалистік дүниетаныммен әбден уланып, тіпті, дәстүрлі діндегі христиандық, исламдық канондарды бұзғаны сонша, Жұмақтағы Тәңірі мен Жәбірейіл, Әзірейіл, Исрафил, Микайыл сынды періштелерді, Адам мен Хауаны да, қыза-қыза келе Сайтанның өзін ұлттық менталитетке салып, қазақтың психологиясымен сөйлетеді! Оған

Жұмақтағы Жалғыз Жасаған Иең де, Періштелер де, Адам мен Хауа, тіпті, Әзәзіл де қазақ секілді?! Құдіреті күшті кең Құдай оның бар кінәсін кешсе де, дәл осы кінәсін кешіре ме, кешірмей ме?! «Алғашқы пайда болған қазақ шығар, Адам мен Хауа Ананың кіндігінен?» - дейді қазақтың басына күн туған Желтоқсан қырғыны кезінде! Не Құдайға, не совет өкіметіне жақпаған мұндай пендеге не деуге болады?

Поэма 1988 жылы «Жазушы» баспасынан (Бас Редактор Мұхтар Мағауиннің ерекше пәрменімен!) «Жезтасқын» жинағында жарық көрген. Ахаң (Ақселеу Сейдімбек) жалғанның жарығына шықпай жатып, 80-інші жылдары Мәскеуде өтетін жас ақын-жазушылардың одақтық кеңесіне осы поэманы ұсынған көрінеді, сонда ондағылар: «Бұл шәйірді жібермеңдер бізге! - депті, - Қарқаралысында жүре берсін...»

Содан Қарқаралыда қалып қойған...

Кейінгі кезде (арада бақандай 40 жыл өткенде!) автордың жырды қайта қарағысы келеді де тұрады. Атеизмін сыпырып алып тастап... ислам рухында жазбақ-ты, онысы бір кезде коммунист-атеист болып жүріп, бүгінде ғұлама молда болып кеткен көкелерінен үйренгені...

Оны осы заманға лайықтап қайта жазсам деп, басын тауға да, тасқа да ұрып, ойланып-толғанып жүрді де, ол ойынан күні кеше тайқып, бас тартты. Әзер бас тартты... Енді сол жырын 70-інші жылдардағы атеистік-советтік-социалистік – баяғы қаз-қалпында

қалдырғысы келіп отыр? Ол қанша жерден жасырынбақ ойнағанымен Тәңірінің бәрін көріп тұрғанын сезеді-дүр...

Әлхамдуллаһ! Кеше гөр, Алла, адасқан құлыңды...

P. S.

Дегенмен, поэманың біраз жерін (Тәңіріні мысқылдап (?!), болашақ қой үстіне бозторғай жұмыртқалайтын коммунизмді асыра марапаттайтын тұсын!) қысқартып, ертедегі хиссадағыдай, қара сөзбен баяндауға мәжбүр болды. Қанша дегенмен, атеистік-коммунистік дүние ғой, оның сол кездегі түпнұсқасы бүгінгі егемен, еркін ойлы елдің заңды ашызысын туғызуы мүмкін? Алла – біреу, Пайғамбар – нақ! Басқа жеріне қол тигізбеуге тырыстық.

Автор Қасиетті Кітаптарды көп оқып, ондағы Адам Ата–Хауа Ана хақындағы классикалық сюжетке туасы тәнті болған. Жер ортасы елу жасқа келгенде шығарған таңдамалысының тақырыбына қараңыз: «Адам Ата–Хауа Ана» («Қазақстан» баспасы, 2000 ж.).

Мына поэмасының аты да «Адам Ата мен Хауа Ананың үйленуі» екен. Бірақ, мұнда үйленіп, ақ көйлек, қара кастөм киіп, сән-салтанатты той жасап жатқан Күйеу жігіт пен Қалыңдық көрінбейді... Әзәзілден басқаның образдары ашылмаған. Сондықтан жырдың атын «Сайтанның сайран салуы» деп өзгертіп жібердік.

Ғабеңе арнауына («О! Ғабе! Сізге тартам жырдың гүлін!») келсек, бұл жыр сол кездегі қазақ әдебиетінің көзі тірі классигі, патриарх Ғабит Мүсіреповтің көзіне түссе, қалған ел өздері-ақ мені қолпаштап, көтеріп алып кетеді деген автордың бір провинциялық қиялынан туған бақайесеп еді...

Кеше гөр, Жасаған Жаппар Ием, тағы да бір кінә, күнәмізді?! (Кешірім сұрап үлгермеген күнәлар әлі қаншама...)

24.10.2017 ж.

**Қарағанды. Майқұдық.
Көгілдір тоғандар мөлтек ауданы.**

